

Skogsvårdens särdrag i norra Finland

Skogarna i norra Finland är i medeltal kargare och växer långsammare än i södra Finland. Bild: © Heidi Hintikka

Naturförhållandena och förutsättningarna för virkesproduktion är mycket olikartade i olika delar av norra Finland. Läget i syd-nordlig riktning och höjden över havet har stor inverkan på klimatet. Det kyliga klimatets inverkan på virkesproduktionen i norra Finland accentueras därför ju längre norrut och ju högre upp skogen befinner sig.

Till särdragen i norra Finland hör också renskötseln och skogsskyddet.

- I norra Finland är renskötseln en viktig näringsgren och har därmed också inverkan på skogsbruket. Läs mer här: [Behandling av skogar på renskötselområdet](#)
- En stor del av de skyddade skogarna finns i norra Finland. Av dem ligger största delen på statens mark. Läs mer här: [Skogsskydd](#).

Skogarna i norra Finland är kargare än i söder

Till särdragen i norra Finland hör att ståndorterna i medeltal är kargare. Det här är speciellt framträdande i nordligaste Lappland. Andelen lund och lundartad mo är till exempel bara 2,7 % i norra Finland, medan motsvarande siffra i södra Finland är tio gånger större, 27,5 % [1]. I sydvästra Lappland finns det ändå lokalt gott om brunmossar och lundar på grund av den höga kalkhalten i marken [2].

Ungefär hälften av jordtäcket i Lappland består av morän, morän är med andra ord den vanligaste mineraljordarten. En tredjedel av jordtäcket består av organiska jordarter, närmast torv [3]. Moränjordarna innehåller bara en liten mängd lera och andra finkorniga partiklar, vilket betyder att de leder vatten förhållandevis bra och lämpar sig därför som ståndorter för tall.

Tallen vanligast

I norra Finlands används mest tall i virkesproduktionen. Om ståndorten tillåter, kan man sträva till att skapa ett inslag av andra trädslag. Glasbjörk klarar sig till exempel relativt bra som blandträd i tallbestånd på torvmark. Odling av björk lyckas vanligtvis inte på renskötselområdet i norra Finland utan att gärda in beståndet [4]. Renarna försämrar också den naturliga förnyelsen av björk [5]. Det stränga klimatet gör att andra, alternativa trädslag inte har förutsättningar att klara sig i norra Finland.

Uppvärmningen är störst i norra Finland vilket inverkar på växtförhållandena

Enligt prognoserna kommer den uppvärmning som klimatförändringen orsakar att bli kraftigare i norra Finland än i södra Finland. Också nederbörden väntas öka mer i norra Finland. De hårda vindarna ser generellt ut att minska något under vintern, och i norra Finland också under våren. [6]

Tillväxten hos speciellt tall, men också hos björk, förutspås öka på lång sikt i norra Finland (prognosen fram till år 2070). Granen verkar också få en bättre tillväxt. Rent allmänt ser det ut som om den ökade tillväxt som klimatförändringen för med sig blir kraftigare i landets norra delar [6] än i söder.

Vi kan vänta oss att det blir vanligare med goda fröår i norra delen av landet i takt med att uppvärmningen framskrider. Temperaturen är den viktigaste faktorn också med tanke på frömognaden ^[7]. Förutsättningarna för naturlig förnyelse blir alltså bättre.

Vid höstsådd i norra Finland ökar risken för att fröet gror redan på hösten eller fryser under vintern. Därför är det viktigt att utföra höstsådder så sent på hösten som möjligt. Om snötäcket minskar kan detta leda till så kallad eftergroning vilket betyder att en del av fröna gror först under nästa växtsäsong. ^[8]

Läs mer här: [Klimatförändringen i Finland](#)

Skogsskadorna ökar i norr

Granbarkborren drar nytta av de högre temperaturerna vilken kan göra att det blir allmännare med angrepp av [granbarkborre](#) också i norra Finland. Riskområdet för granens, men också för [tallens rotticka](#) breder också ut sig norrut.

[Snöskadorna](#) förväntas öka kraftigt i norra Finland ^[9]^[6]. Den större snöbelastningen ser ut att främst orsakas av den ökade mängden blötsnö.

De områden som är värst drabbade av [törskate](#) finns just i norra Finland ^[10]. Skador på fjällbjörkskogen orsakade av frostfjäril och björkfrostmätare hotar att sprida sig över större områden än tidigare. Röd tallstekel, som livnär sig på tallbarr och kan orsaka allvarliga skador på tall, kan bli vanligare i östra och norra Finland som en följd av klimatförändringen ^[6].

Du kan bekanta dej närmare med olika skogsskador i det här avsnittet av skogsvårdsrekommendationerna: [Skogsskador och skogens hälsa](#)

Skogsvård på höglänta marker, skogar i höjdlägen och skyddsskogsområdet

Läs mer här: [Skogsvård på höglänta marker, skogar i höjdlägen och skyddsskogsområdet](#).

Läs mer om ämnet: Skötsel av en skogsfastighet | [Skogsbruksplanering](#)

Litteratur

1. Metsätilastollinen vuosikirja. 2014. Metsäntutkimuslaitos, Vantaa. 428 s.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-40-2506-8>
2. Husa, J. ja Teeriaho, J. 2015. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Lapissa. Suomen Ympäristö 6/2015. Ympäristöministeriö, Suomen Ympäristökeskus. Helsinki.
<http://hdl.handle.net/10138/157886>
3. Johansson, P. ja Kujansuu, R. (toim.) 2005. Pohjois-Suomen maaperä: maaperäkarttojen 1:400 000 selitys 236 s.
https://tupa.gtk.fi/julkaisu/erikoisjulkaisu/ej_046.pdf
4. Kubin, E. & Savilampi, P. 1998. Rauduskoivun viljelyn onnistuminen poronhoitoalueella. s. 92-98. Teoksessa: Hyppönen, M., Penttilä, T. & Poikajärvi, H. (toim.). 1998. Poron vaikutus metsä- ja tunturiluontoon. Tutkimusseminaari Hetassa 1997. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 678. 141 s.
5. Mäkitalo, K., Penttilä, T. & Räsänen, P. 1998. Poron ja jäniksen vaikutus hieskoivun luontaiseen uudistumiseen tuoreilla kankailla Etelä- ja Keski-Lapissa. s. 109-121. Teoksessa: Hyppönen, M., Penttilä, T. & Poikajärvi, H. (toim.). 1998. Poron vaikutus metsä- ja tunturiluontoon. Tutkimusseminaari Hetassa 1997. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 678. 141 s.
6. Venäläinen A., ym. 2020a. Ilmastomuutos lisää metsätuhojen riskejä Suomessa. Metsätieteen aikakauskirja 2020-10454. Tieteen tori. 9 s.
<https://doi.org/10.14214/ma.10454>
7. Nygren, M. 2020. Metsäpuiden uudistumisbiologia. Metsäkustannus. 151 s.
8. Ruotsalainen, S. 2015. Jälki-itäminen männyn kylvössä. Teoksessa: Taimiuutiset 3/2015. Taimiuutiset 18 (3): 6-9.
9. Lehtonen, I., Venäläinen, A., & Gregow, H. 2020. Ilmastomuutoksen vaikutukset Suomessa metsänhoidon näkökulmasta. Ilmatieteen laitoksen raportteja 2020:5.
<http://hdl.handle.net/10138/319348>
10. Kaitera, J. & Nuorteva, H. 2001. Tervasroso – uusinta tietoa taudista ja tutkimuksen suuntia. Metsätieteen aikakauskirja 3/2001. Tieteen tori.